

2017. aasta riigihangete kokkuvõte

Veebruar 2018

Üldinfo

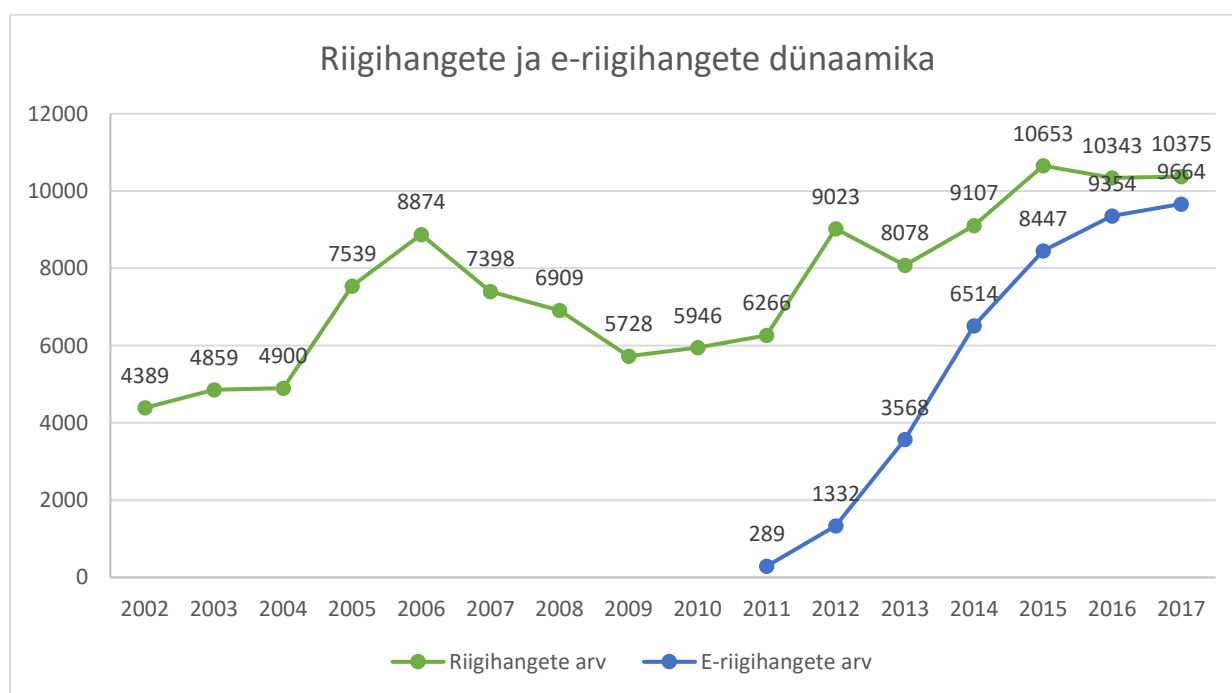
Möödunud aastal korraldasid riigiasutused ja kohalikud omavalitsused ning nende asutused ning ettevõtted kokku 10 375 riigihanget.

- Väljakuulutatud riigihangete arv suurenes aastaga 32 hanke võrra.
- Esialgse hinnangul kujuneb 2017. aastal alustatud hangete kogumaksumuseks pisut üle 2 mld euro, mis eeldatavalt jääb samasse suurusjärku 2016. aasta hangete mahuga (2,1 mld).
- Kokku on veebruari alguse seisuga sõlmitud 2017. aastal alustatud hangete tulemusena 12 200 hanke- ja raamlepingut.
- Lepingu sõlminud pakkujatest 13% olid suurettevõtted ja 87% olid väikese- ja keskmise suurusega ettevõtted.

Elektroonilisi riigihankeid korraldati 93% hangete koguarvust, e-riigihangete korraldamise tase on suurenenud aastaga 3% võrra

- Eesti on Euroopa Liidus esirinnas läbiviidud e-riigihangete osakaalu poolest kõikidest hankemenetlustest.
- Keskmine pakkujate arv elektroonilise menetlusega riigihangetes on 3,3 ja elektroonilise menetluseta riigihangetes 2,2.
- Riigihangete korraldamine keskse riigihangete registri kaudu tagab, et teave korraldatavatest riigihangetest jõuab paremini ettevõtjateni üle Eesti.

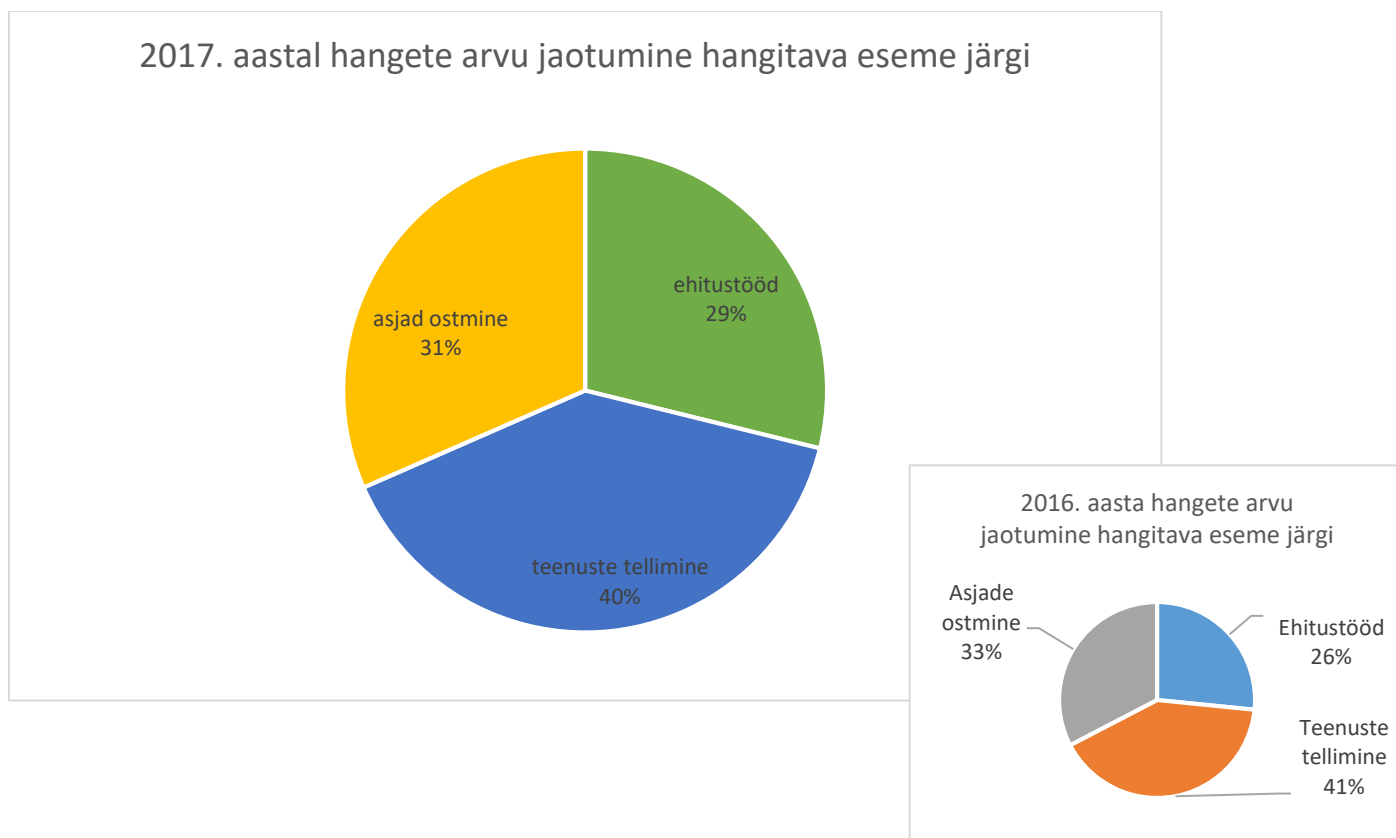
Joonis 1. Riigihangete ja e-riigihangete arvu dünaamika

Hangete jaotus hangitava eseme järgi

2017. aastal, sarnaselt aasta varasemale, korraldati kõige enam riigihankeid teenuste tellimiseks, kokku 40% hangete koguarvust. Kõige vähem, veidi alla 30% juhtudest, korraldati riigihankeid ehitustööde tellimiseks. Asjade ostmiseks korraldati riigihankeid veidi üle 30%. Eelmise aastaga võrreldes on suurenenud ehitustööde hangete osakaal.

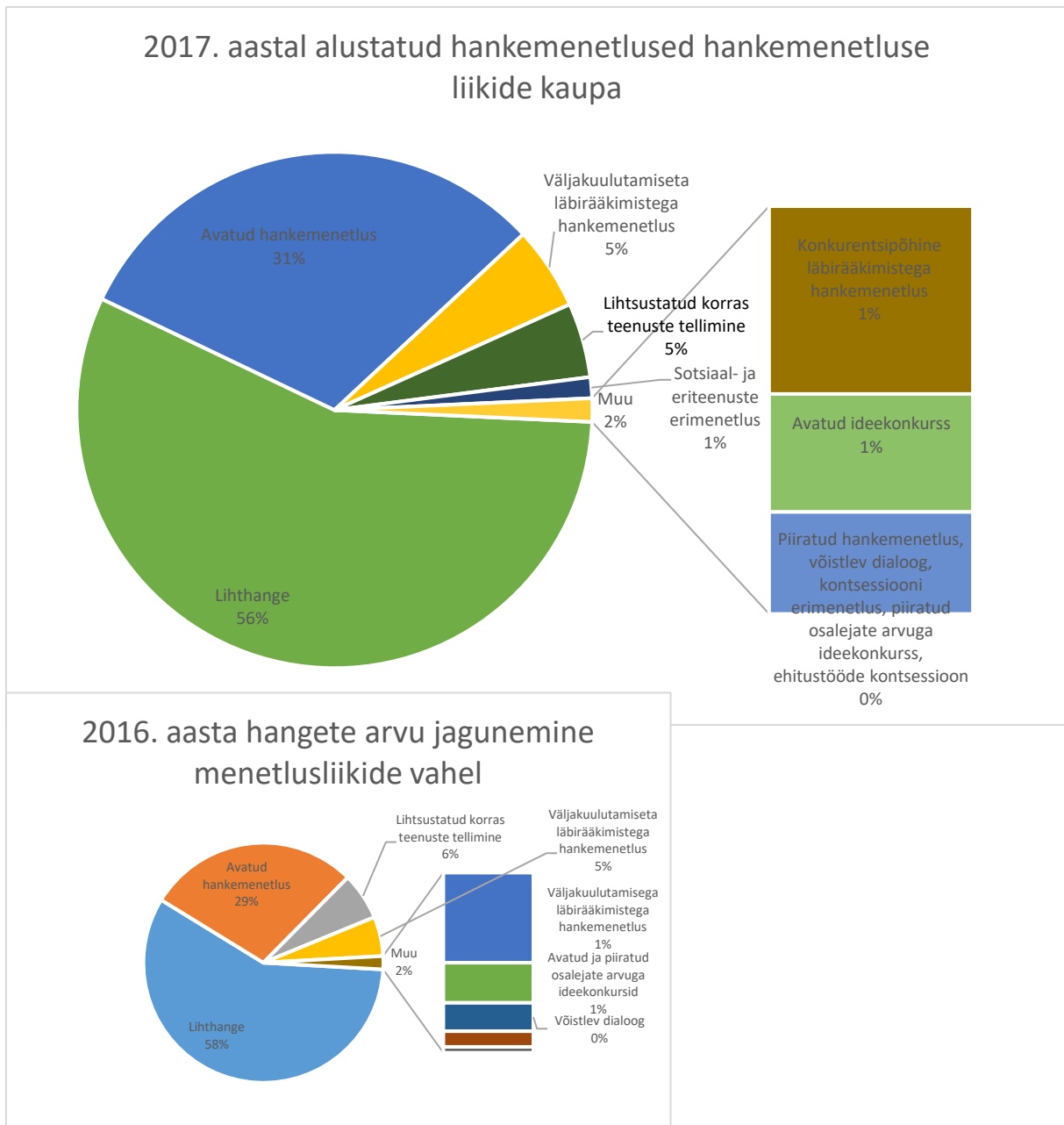
Joonis 2. 2017. aasta hangete arvu jaotumine hangitava eseme järgi

Riigihanked hankemenetluse liigi järgi

Lihthankemenetlusi alustati 2017. aastal 5847-l korral, ehk 58% kõikidest 2017. aastal alustatud hankemenetlustest. Avatud hankemenetlusi alustati 29%-l kordadest, ehk 3214 korda, väljakuulutamisetega läbirääkimistega hankemenetlusi alustati 541-l korral ning lihtsustatud korras teenuste tellimist alustati 485-l korral, ehk mõlemaid ca 5% kõikidest 2017. aastal alustatud hankemenetlustest. Alates uue riigihangete seaduse jõustumisest 1. septembril 2017. aastal asendusid mitmed lihtsustatud korras tellitavad teenused sotsiaal- ja eriteenustega, mille tellimiseks loodi eraldi menetlusliik sotsiaal- ja eriteenuste erimenetlus. Sotsiaal- ja eriteenuste erimenetlust alustati alates 1. septembrist 2017. aastal kokku 136-l korral, seega kokku telliti lihtsustatud korras tellitavaid teenuseid ja sotsiaal- ja eriteenuseid 621 korda.

Joonis 3. Erinevate hankemenetluse liikide kasutamise osakaalud 2017. aastal

Hankemenetluste kasutatavuse proportsioonid on jäänud 2016. aastaga võrreldes sarnaseks. Endiselt on enimkasutatav menetlusliik ülekaalukalt lihthankemenetlus ning kasutatavuselt järgmine on avatud hankemenetlus. Sarnaseks on jäänud ka vähemkasutatavate hankemenetluste proportsioonid.

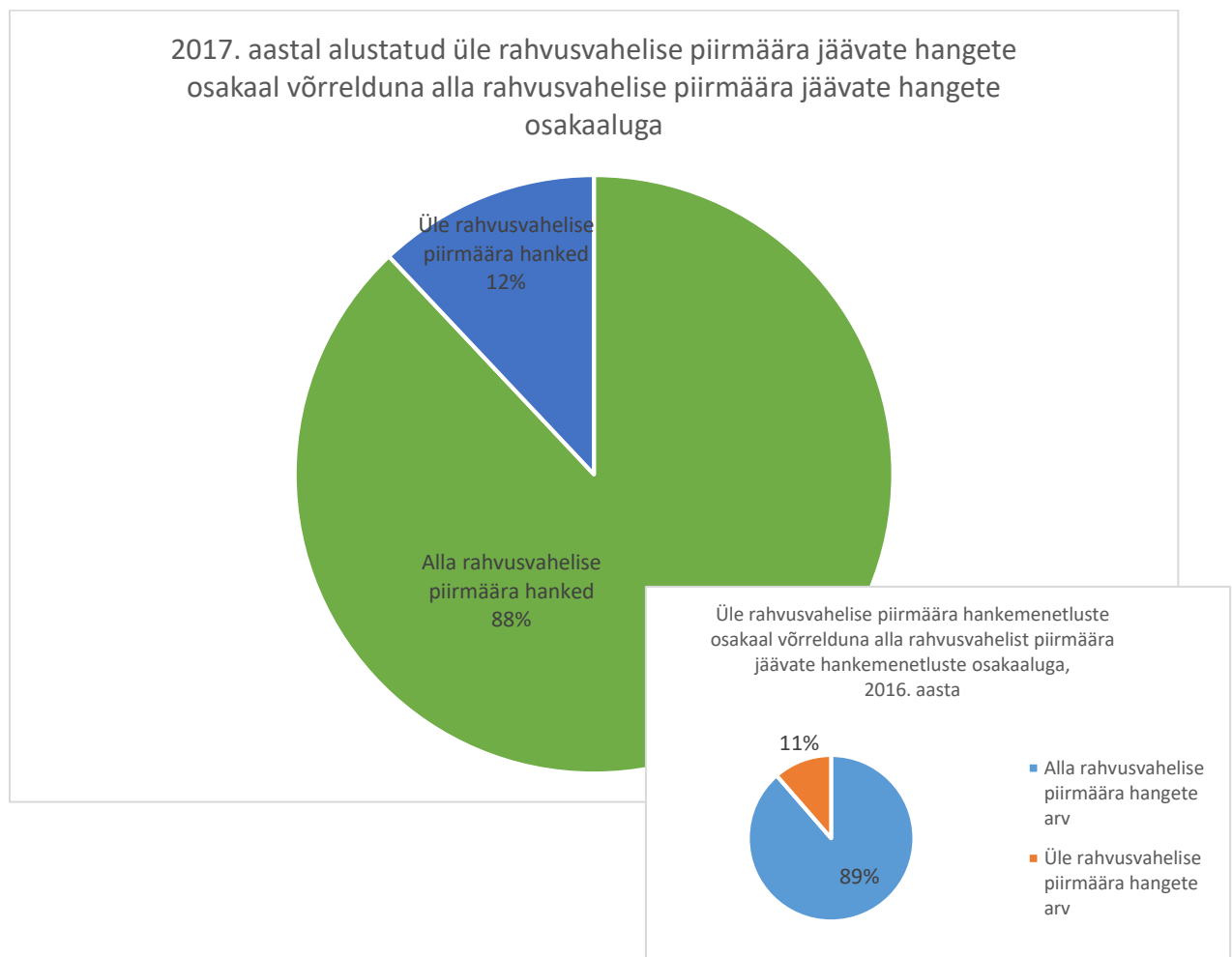
1. septembrist 2017. aastal muutus uue riigihangete seaduse jõustumisega endine väljakuulutamisega läbirääkimistega hankemenetluse nimetus ning uus nimi antud hankemenetluse liigil on konkurentsipõhine läbirääkimistega hankemenetlus. 2017. aastal alustati viimati nimetatud menetlusi kogu aasta jooksul 70-l korral. Avatud ja piiratud osalejate arvuga ideekonkursside alustati 2017. aastal kokku 47-l korral, piiratud hankemenetlust, võistlevat dialoogi ja kontsessioonimenetlusi alustati kokku 35-l korral.

Kõik 2017. aastal alustatud ja eelpool nimetatud hankemenetlused ei ole käesoleva kokkuvõtte tegemise ajal veel lõppenud.

Rahvusvahelised hanked

Kõikidest hangetest korraldati üle rahvusvahelise piirmäära jäävaid hankeid 2017. aastal 12% ehk 1246 korda. Arvuliselt suurenes üle rahvusvahelise piirmäära jäävate hankemenetluste arv eelneva aastaga võrreldes 69 hanke võrra.

Joonis 4. Üle rahvusvahelise piirmäära hankemenetluste osakaal võrrelduna alla rahvusvahelise piirmäära jäävate hankemenetluste osakaaluga

51%-l kordadest osteti üle rahvusvahelise piirmäära hangetena asju, 42%-l kordadest telliti teenuseid ning kõige vähem, 7%-l kordadest, telliti ehitustöid.

Võrgustiku- ja klassikalise sektori hanked, raamlepingud

Võrgustikusektori hankijad korraldasid 2017. aastal üle 2000 hankemenetluse, mis moodustab hangete arvust 21% (2016. aastal 22%). Võrgustikusektori hankijateks on riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutatud ettevõtted, kes tegutsevad energeetika-, vee-, transpordi- ja postiteenuste valdkonnas. Ülejäänud peaaegu 80% hankeid korraldasid klassikalise sektori hankijad, kelleks on valdavalt riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutused ja nende asutatud eraõiguslikud asutused.

Võrgustikusektori hankijatest viisid enim hankeid läbi:

Hankija nimi	2017. aastal alustatud hangete arv	2016. aastal alustatud hangete arv
Elektrilevi OÜ	680	862
Enefit Kaevandused AS	368	365
Enefit Energiatootmine AS	332	225

Teised võrgustikusektori hankijad alustasid aasta jooksul alla 100 hankemenetluse.

Suurimad klassikalise sektori hankijad olid:

Hankija nimi	2017. aastal alustatud hangete arv	2016. aastal alustatud hangete arv
Maanteeamet	406	398
Eesti Töötukassa	307	308
Riigi Kinnisvara AS	208	297

Üle 100 hankemenetluse alustasid 2017. aastal veel järgmised klassikalise sektori hankijad:

Riigimetsa Majandamise Keskus

Sihtasutus Tartu Ülikooli Kliinikum

Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus

Tallinna Kommunaalamet

Tartu Linnavalitsus

Tartu Ülikool

Politsei- ja Piirivalveamet

Tallinna Tehnikaülikool

Riigi Tugiteenuste Keskus

Sihtasutus Ida-Viru Kesksaigla.

Teised klassikalise sektori hankijad on hankeid aasta jooksul alustanud alla 100.

Klassikalise ja võrgustikusektori hankijad kokku on alustanud 2017. aastal hankeid raamlepingute sõlmimiseks 1267-l korral, ehk 12% alustatud hankemenetlustest. Raamlepingute sõlmimiseks algatati hankeid 2016. aastal 1113 korral, mis moodustas kõikidest riigihankemenetlustest 11%.

Hindamiskriteeriumid

Majandusliku soodsuse kasutamine hindamiskriteeriumina

Ka 2017. aastal kasutati hankemenetlustes valdavalt hindamiskriteeriumina madalaimat hinda. Majandusliku soodsuse hindamiskriteeriumina kasutamise osakaal kõikidest hankemenetlustest oli 16%, mis sama eelmise aasta majandusliku soodsuse kasutamise osakaaluga.

Joonis 5. Majandusliku soodsuse ja madalaima hinna kasutamise osakaalud 2017. aastal

Pakkumuste hindamine madalaima hinna alusel eeldab, et hankija võtab pakkumuste hindamisel arvesse üksnes pakutud hinda ning valituks osutub madalaima hinnaga pakkumuse teinud pakkuja.

Majandusliku soodsuse kriteeriumi alusel pakkumuste hindamine seisneb hinna ja kvaliteedi või muid mõõdetavaid omadusi iseloomustavate kriteeriumite kombineeritud hindamises.

Majanduslikku soodsust hindamiskriteeriumina kasutatakse enam suuremamahulistest hangetes. Üle rahvusvahelise piirmäära jäävates hangetes oli 2017. aastal majandusliku soodsuse kasutamise osakaal 27% kõikidest hankemenetlustest, samal ajal kui alla rahvusvahelise piirmäära jäävates hangetes kasutati majanduslikku soodsust hindamiskriteeriumina vaid 14% hankemenetlustest.

Keskkonnahoidlike tingimuste kasutamine

Keskkonnahoidlike tingimusi sisaldavate hankemenetluste osakaal kõikidest hankemenetlustest on 2017. aastal vähenenud. Kui 2016. aastal moodustasid keskkonnahoidlike tingimusi sisaldavad hankemenetlused 6% kõikidest hankemenetlustest, siis 2017. aastal on vastav näitaja vaid 4% kõikidest hankemenetlustest.

Keskkonnahoidlik riigihange tähendab minimaalse keskkonnamõjuga toodete või teenuste hankimist. Keskkonnahoidlike hangete põhieesmärk on vähendada toodetest ja teenustest põhjustatud keskkonnamõju, mis tuleneb nii tootmisest, kasutamisest kui ka kasutusest kõrvaldamisest, ehk kogu toote või teenuse olelusringi jooksul.

Ka 2017. aastal on kõige enam keskkonnahoidlike tingimusi hangetes kasutanud Riigimetsa Majandamise keskus, kokku 65-l korral (2016. aastal 104 korral). Teised hankijad on keskkonnahoidlike tingimusi sisaldavaid riigihankeid läbi viinud aasta jooksul alla 30-l korral.

Sotsiaalsete aspektide arvestamine riigihangetes

Alates 1. septembrist 2017. aastal saab hankija riigihangete registris sisestada info ka sotsiaalsete aspektide kasutamise kohta riigihangetes. Antud infot on seega võimalik esitada vaid 2017. aasta viimase kolme kuu kohta. 2017. aasta viimasel kolmel kuul on hankijad kasutanud sotsiaalseid aspekte 17-s riigihankes. 2017. aasta viimasel kolmel kuul on alustatud 2340 hankemenetlust.

Innovatsioonihanked

Alates 1. septembrist 2017. aastal saab hankija riigihangete registris sisestada ka info, kas tema hanke näol on tegemist innovatsioonihankega. 2017. aasta viimase kolme kuu jooksul on alustatud kokku 10 innovatsioonihanget. Kokku on 2017. aasta viimasel kolmel kuul alustatud 2340 hankemenetlust.

2017. aasta riigihankemaastiku statistilised põhinäitajad

Kokkuvõte on koostatud riigihangete registri andmete alusel. Täpsem ja laiendatud ülevaade valmib selle aasta sügiseks ning avaldatakse riigihangete poliitika alalehel Rahandusministeeriumi veebis (<https://www.rahandusministeerium.ee/et/eesmargidtegevused/riigihangete-poliitika/kasulik-teave/riigihankemaastiku-kokkuvotted>).

Tabel 1. Riigihankemaastiku 2017. aasta statistilised põhinäitajad

	2017. aasta	% hangete arvust	2016. aasta	% hangete arvust	arvuline muutus eelmise aastaga võrreldes	%-taseme muutus
Riigihangete arv (avaldatud vastaval aastal RHR-is)	10375	100%	10343	100%	32	N/A
Riigihangete maksumus	mld *		2,093 mld			
E-hangete arv	9664	93%	9354	90%	310	3%
Ehitustööde hangete arv	2993	29%	2750	27%	243	2%
Teenuste tellimise hangete arv	4107	40%	4219	41%	-112	-1%
Asjade ostmise hangete arv	3275	32%	3374	33%	-99	-1%
Üle rahvusvahelise piirmäära jäävate hangete arv	1246	12%	1177	11%	69	1%
Hangete arvu jagunemine menetlusliikide vahel:						
Lihthange	5847	56%	5986	58%	-139	-2%
Avatud hankemenetlus	3214	31%	2964	29%	250	2%
Lihtsustatud korras teenuste tellimine	485	5%	660	6%	-175	-2%
Sotsiaal- ja eriteenuste erimenetlus (alates 1.09.2017 jõustunud RHS)	136	1%			136	1%
Väljakuulutamisetähtaajaga läbirääkimistega hankemenetlus	541	5%	549	5%	-8	0%
Konkurentsipõhine läbirääkimistega hankemenetlus (enne 1.09.2017 kehtinud RHS kohaselt väljakuulutamisetähtaajaga läbirääkimistega hankemenetlus)	70	1%	92	1%	-22	0%
Avatud ideekonkurss	44	0%	40	0%	4	0%
Võistlev dialoog	9	0%	29	0%	-20	0%
Püüdnud hankemenetlus	16	0%	16	0%	0	0%
Ehitustööde kontsessioon	2	0%	6	0%	-4	0%
Kontsessiooni erimenetlus	8	0%			8	0%
Püüdnud osalejate arvuga ideekonkurss	3	0%	1	0%	2	0%
Võrgustikusektori hangete arv	2221	21%	2241	22%	-20	0%
Raamlepingute sõlmimiseks läbiviidud hankemenetluste arv	1267	12%	1113	11%	154	1%
Majandusliku soodsuse hindamiskriteeriume sisaldavate hangete arv	1660	16%	1646	16%	14	0%
Madalaima hinna hindamiskriteeriumi sisaldavate hangete arv	8697	84%	8682	84%	15	0%

Keskkonnasäästlike tingimusi sisaldavate hangete arv	441	4%	599	6%	-158	-2%
Innovaatilisi aspekte sisaldavate hangete arv (andmeid kogutakse alates 1.09.2017)	10	0%			10	0%
Sotsiaalseid aspekte sisaldavate hangete arv	17	0%			17	0%

* Tegemist on 2017. aastal alustatud riigihangete hinnangulise maksumusega, kuna kõik 2017. aastal alustatud hankemenetlused ei ole käesoleva materjali koostamise ajaks lõpetatud.

Riigihangete valdkonna 2017. aasta märksõnad

Uue riigihangete registri innovaatilised võimalused automatiseerivad ja kiirendavad e-hanke menetlusprotsessi nii hankijate kui pakkujate jaoks.

- Uue riigihangete registri väljatöötamist juhib rahandusministeerium ja valmib register koostöös rahandusministeeriumi infotehnoloogiakeskuse ja AS-ga Nortal.
- Esimesed uued lahendused on planeeritud kasutajateni viia 2018. aasta oktoobris.
- Uue riigihangete registri arendusprojektis on valminud hanke ettevalmistamise ja pakkumuste esitamise osa. Käimas on pakkumuste menetlemise ja e-hanke tööriistade analüüs ja arendus. Arendustööde käigus on tehtud tihedat koostööd nii hankijatest kui pakkujatest lõppkasutajatega.
- Valmivatest muudatustest on suurim tegevuskeskne lähenemine, mis võimaldab paindlikku tegevuste järjestust ja hanke osade eri aegadel menetlemist. Selle tulemusena tõuseb teenuse kvaliteet ja hankeid saab korraldada oluliselt kiiremini ning kergemini.

Jõustus uus riigihangete seadus

1. septembril jõustus uus riigihangete seadus, mis võttis üle 2014. aastal vastuvõetud uued riigihangete direktiivid avalikus sektoris, võrgustikusektoris ja mõlemat sektorit reguleeriva kontsessioonidirektiivi.

Jõustusid ka riigihangete seaduse rakendusaktid, nende hulgas riigihangete registri ja vaidlustuskomisjoni põhimäärus.

Uus riigihangete seadus muudab paindlikumaks menetluse läbiviimise ja vähendab ettevõtjate halduskoormust, kuivõrd kõikidel menetluses osalejatel ei ole kohustust esitada kõiki kõrvaldamise aluste puudumist ja kvalifikatsiooni tõendavaid dokumente, vaid neid nõutakse üksnes edukaks osutunud pakkujalt. Dokumente ei nõuta nende tingimuste kohta, mida hankijal on võimalik ise veebiandmebaasist kontrollida või mille kohta on hankijal juba andmed näiteks eelmisest sarnasest hankemenetlusest olemas.

Riigihangete seadus valiti 2017. aasta parimaks seaduseks.